

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/210/2021
Identifikačné číslo spisu:	1105241680
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1105241680.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. Q., narodeného XX. K. XXXX, D., J. 7, zastúpeného JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom, Bratislava, Černyševského 26, proti žalovaným 1/ Allianz - Slovenská poisťovňa a.s., Bratislava, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, 2/ Slovenská kancelária poisťovateľov, Bratislava, Bajkalská 19B, IČO: 36 062 235, zastúpenému Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Dostojevského rad 4, o zaplatenie 6 572,40 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-24C/125/2005 (pôvodne na Okresnom súde Bratislava I), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2020 sp. zn. 16Co/85/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. decembra 2017 č. k. 24C/125/2005-349 I. výrokom žalobu žalobcu voči žalovanému 1/ a žalovanému 2/ zamietol, II. výrokom priznal LEGE ARTIS znalecká organizácia, s.r.o., odmenu za vypracovanie znaleckého posudku v sume 2 191,82 eura, v III. výroku súd prvej inštancie upravil účtáreň tunajšieho súdu, aby vyplatila znalcovi odmenu v sume 300 eur z preddavku zloženého žalobcom, v IV. výroku žalobcu zaviazal zaplatiť znaleckej organizácii LEGE ARTIS znaleckej organizácia, s.r.o. sumu 1 891,82 eura na účet bližšie špecifikovaný vo výroku rozsudku, v lehote tridsiatich dní od právoplatnosti rozhodnutia a v V. výroku priznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ktoré vydá súdny úradník.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že dňa 11. augusta 2000 sa za obcou Visolaje stala dopravná nehoda, ktorú spôsobil vodič S. R./AUTODOPRAVA K. T., ktorý riadil nákladné motorové vozidlo spolu s návesom, pričom v dôsledku neprispôsobenia rýchlosti jazdy svojim schopnostiam jazdnej súpravy a poveternostným podmienkam, dostal pri prejazde súvislou pravotočivou zákrutou pri brzdení na mokrej vozovke šmyk. Dôsledkom šmyku zadná časť návesu vozidla prešla do protismeru, kde narazila do

oproti idúceho vozidla, ktoré v čase dopravnej nehody riadil žalobca, ktorý pri dopravnej nehode utrpel poškodenie zdravia. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie konštatoval, že išlo o nárok zo zákonného povinného zmluvného poistenia - v súčasnosti upraveného v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „zákon o PZP“), ktoré v čase poistnej udalosti upravovala vyhláška č. 423/1991 Zb.

1.2. Pri posúdení toho, či nárok žalobcu bol alebo nebol premŕčaný, súd prvej inštancie vychádzal z § 9 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., ktorú bolo potrebné na daný prípad aplikovať, a podľa ktorého posúdenia sa vykoná, len čo stav poškodeného možno považovať za ustálený. Nakoľko otázka posúdenia ustálenia zdravotného stavu, nie je otázkou právnou, ale otázkou medicínskou, súd prvej inštancie pri posudzovaní tejto otázky vychádzal zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom MUDr. W. Z. a zo znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou Lege artis, pričom z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo vo vzťahu k trvalým následkom približne dva roky po dopravnej nehode, t. j. 18. septembra 2002. Poukázal na to, že v zmysle ustálenej judikatúry subjektívna premŕčacia lehota pri nároku na odškodnenie za bolesť začína plynúť okamihom, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil a kedy je možné objektívne vykonať bodové ohodnotenie bolesti. Okolnosť, kedy bolo následne bodové ohodnotenie lekárom skutočne vykonané nemá na už začaté plynutie subjektívnej premŕčacej lehoty vplyv. Súd prvej inštancie objasnil, že počiatok subjektívnej premŕčacej doby u práva na náhradu škody sa viaže na okamih, kedy poškodený preukázateľne nadobudol vedomosť o tom, že mu vznikla škoda a kto za ňu zodpovedá, pričom dozvedieť sa o škode znamená mať preukázanú vedomosť o druhu škody a jej rozsahu do tej miery, aby poškodený mohol svoj nárok kvantifikovať, teda vyčísliť v žalobnom návrhu. Na uvedenom základe a v zmysle § 106 ods. 1 v spojení s § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel súd prvej inštancie, že právo žalobcu voči žalovanému 2/ zaniklo uplynutím dvojročnej premŕčacej doby. Dodal, že žalobca podal žalobný návrh voči žalovanému 2/ dňa 14. novembra 2007, t. j. po uplynutí dvojročnej premŕčacej doby, pretože svoj nárok si mohol na súde uplatniť najneskôr do 18. septembra 2004.

1.3. Súd prvej inštancie sa stotožnil aj s námietkou žalovaného 1/ týkajúcou sa nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie v spore a žalobu voči žalovanému 1/ zamietol. Uviedol, že v zmysle § 28 ods. 3 zákona o PZP nemôže byť žalovaný 1/ v spore pasívne vecne legitimovaným subjektom, pretože povinnosť výplaty odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia (náhrady škody na zdraví) prešla uvedeným zákonným ustanovením na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov (žalovaného 2/), nie na žalovaného 1/.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. apríla 2020 sp. zn. 16Co/85/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že premŕčacia doba pri náhrade sťaženia spoločenského uplatnenia nezačína plynúť od vydania lekárskeho posudku s bodovým ohodnotením, ako sa mylne v odvolaní domnieval žalobca. Rozhodujúcim okamihom pre určenie začiatku plynutia premŕčacej doby je podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka skutočnosť, kedy sa poškodený o škode dozvedel, resp. kedy mohol prvýkrát o bodové ohodnotenie požiadať, t. j. kedy bol jeho zdravotný stav ustálený. Posúdenie tejto otázky je spravidla závislé na vyjadrení lekára, jednalo sa teda o posúdenie odborného charakteru. Okamih začiatku plynutia premŕčacej doby určil súd prvej inštancie ku dňu ustáleniu zdravotného stavu žalobcu, ktorý vyplynul zo záverov znaleckého dokazovania ku dňu 18. septembra 2002. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a všetkých súvisiacich okolností, ktoré vyšli v konaní najavo, dospel k záveru, že je nepochybné, že k uvedenému dátumu žalobca musel mať v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka vedomosť o tom, že jeho zdravotný stav je ustálený a spôsobilý na obodovanie, už len s ohľadom na skutočnosť, že k uvedenému dňu bol vypracovaný posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia. Keďže žalobca si dal vypracovať posudok aj ku dňu 18. októbra 2005, z ktorého vychádzal pri počítaní svojho nároku uplatneného žalobou, odvolací súd poznamenal, že od 18. októbra 2005 by bolo možné počítat premŕčaciu dobu len v prípade, ak by bolo preukázané, že došlo k zvýšeniu počtu bodov z dôvodu zmeny či zhoršenia zdravotného stavu, a to v priamej súvislosti so zraneniami spôsobenými predmetnou dopravnou nehodou. Podľa názoru odvolacieho súdu však ani uvedené by nebolo spôsobilé zmeniť vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie a to z dôvodu, že žalobca si voči žalovanému 2/ uplatnil nárok až 19. novembra 2007, t. j. po uplynutí dvojročnej

premlčacej doby počítanej od 18. októbra 2005.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods.1 písm. a) CSP. Dovolateľ žiadal, aby najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobca videl pri posúdení námietky premlčania. Podľa neho mali sudy nižšej inštancie posúdiť námietku premlčania ako námietku v rozpore s dobrými mravmi a vnieť tak do konania spravodlivosť. Abstrahujúc od premlčania nároku žalobcu potom mali posúdiť jeho oprávnenosť, dôvodnosť a rozsah. V súlade s ustálenou rozhodovacou praxou (3Cdo/441/2013, I. ÚS 414/2012) mal žalobca za to, že zásada výkonu práv v súlade s dobrými mravmi je princíp, ktorý umožňuje v odôvodnených prípadoch zmiernovať tvrdosť zákona a dáva súdu priestor na uplatnenie pravidiel slušnosti. Dovolateľ akceptoval zásadu, že v záujme právnej istoty musí ísť o odôvodnené prípady, pričom svoj prípad za takýto považoval. Uviedol, že uplatneným nárokom je nárok na náhradu škody, ktorú žalobca nezavinil. Podľa neho bolo nepochybné, že proces liečenia jeho zranení bol časovo náročný a jeho zdravotné problémy mali svoj vývoj a priebeh ignorujúc plynutie premlčacej doby. Žalobca mal za to, že voči žalovaným vystupoval v pozícii spotrebiteľa, pričom so žalovaným 1/ komunikoval a ten ho ubezpečoval, že poisťnú udalosť zlikviduje. Podľa názoru dovolateľa v danej právnej veci išlo o odôvodnený prípad, kde by bolo v rozpore s dobrými mravmi, ak by sa žalovaní dovolali premlčania práv žalobcu.

4. Žalovaní sa k dovolaniu vyjadrili, pričom považovali dovolanie žalobcu za nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP skúmala, či sú splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako neprípustné treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

6. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Ak teda procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (ktorú otázku a ktorú rozhodovaciu prax mal dovolateľ na mysli); v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

8. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobca videl pri posúdení námietky premlčania. Podľa neho mali sudy nižšej inštancie posúdiť námietku premlčania

ako námietku v rozpore s dobrými mravmi a vnieť tak do konania spravodlivosť.

9. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa domáhal zaplata 6 572,40 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody na zdraví, ktorá mu vznikla v súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa 11. augusta 2000. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že nárok žalobcu bol premlčaný a preto žalobu zamietol. Poukázal na to, že v zmysle ustálenej judikatúry subjektívna premlčacia lehota pri nároku na odškodnenie za bolesť začína plynúť okamihom, kedy sa zdravotný stav poškodeného ustálil a kedy je možné objektívne vykonať bodové ohodnotenie bolesti. Okolnosť, kedy bolo následne bodové ohodnotenie lekárom skutočne vykonané nemá na už začaté plynutie subjektívnej premlčacej lehoty vplyv. Objasnil, že počiatok subjektívnej premlčacej doby u práva na náhradu škody sa viaže na okamih, kedy poškodený preukázateľne nadobudol vedomosť o tom, že mu vznikla škoda a kto za ňu zodpovedá, pričom dozvedieť sa o škode znamená mať preukázanú vedomosť o druhu škody a jej rozsahu do tej miery, aby poškodený mohol svoj nárok kvantifikovať, teda vyčíslieť v žalobnom návrhu. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo vo vzťahu k trvalým následkom približne dva roky po dopravnej nehode, t. j. 18. septembra 2002. Na uvedenom základe v zmysle § 106 ods. 1 v spojení s § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel súd prvej inštancie, že právo žalobcu voči žalovanému 2/ zaniklo uplynutím dvojročnej premlčacej doby. Dodal, že žalobca podal žalobný návrh voči žalovanému 2/ dňa 14. novembra 2007, t. j. po uplynutí dvojročnej premlčacej doby, pretože svoj nárok si mohol na súde uplatniť najneskôr do 18. septembra 2004. Žalobca proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie, avšak skutočnosť uvádzanú v dovolaní (posúdenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi) v ňom nenamietal. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa touto žalobcom vytykanou nesprávnosťou, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko.

10. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

11. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

12. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade rozhodnutie odvolacieho súdu na vyriešení inkriminovanej právnej otázky však nezáviselo pre jej neuplatnenie žalobcom, preto sa jej opätovného preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

13. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami,

nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

14. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalobca uvedenú námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 C.s.p. a contrario).

15. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

16. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

17. V prejednávanej veci teda dovolanie žalobcu nie je odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom, preto ho dovolací súd ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalovaných na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.